

IZVJEŠTAJ SAVJETODAVNOG ODBORA OPŠTINE TESLIĆ O PRAĆENJU STANJA UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA NA LOKALNOM NIVOU

Uvod

Javne finansije predstavljaju djelatnost lokalne uprave kojoj su na osnovu zakona i drugih propisa povjerene određene funkcije prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava radi ostvarenja opšte korisnih društvenih ciljeva. Najvažniji instrument upravljanja javnim finansijama je budžet. Budžetom se određuje iz kojih će se izvora prikupljati budžetski prihodi i na šta će se ti prihodi trošiti.

Angažman građana u praćenju stanja u upravljanju javnim finansijama lokalnih uprava može pomoći da se pruže bolje javne usluge, donose bolje odluke, poveća povjerenje između lokalnih vlasti i građana, poveća odgovornost i transparentnost, spriječe koruptivne prakse i sl.

Primarni fokus praćenja i izvještavanja Savjetodavnih odbora građana (SOG) u okviru Projekta pomoći lokalnoj upravi, kojeg finansira USAID, (USAID LGAA) su pružanje usluga, implementacija strategija razvoja i javne finansije.

U novembru 2023. godine USAID LGAA je za predstavnike partnerskih jedinica lokalne samouprave (JLS) i SOG-ove održao online obuku o građanskom praćenju upravljanja javnim finansijama na lokalnom nivou. Cilj obuke bio je predstaviti okvir i preporučiti poduzimanje niza praktičnih koraka za vršenje funkcije društvenog monitoringa u oblasti upravljanja javnim finansijama na jednostavan i metodološki ispravan način.

S tim u vezi, Savjetodavni odbor građana Opštine Teslić je uz podršku USAID LGAA i partnerskih JLS sačinio ovaj Izvještaj analizirajući podatke sa portala budzet.ba „Provjerite budžet vaše lokalne uprave“ za dvije prioritetne usluge, procjenjujući transparentnost i učešće građana u budžetskom procesu na osnovu javno dostupnih podataka i provodeći online anketu sa građanima o dostupnosti, razumijevanju i njihovoj informisanosti o budžetu lokalne uprave.

Elementi praćenja stanja upravljanja javnim finansijama obrađeni u ovom Izvještaju prikazani su u sljedećoj tabeli.

Br.	Elementi praćenja	Izvori informacija
1.	Transparentnost budžetskog procesa	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave
2.	Mehanizmi učešća građana u procesu budžetiranja	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave
3.	Planiranje, usvajanje i implementacija budžeta i analiza sadržaja budžeta lokalne uprave za dvije prioritetne usluge	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave, portal www.budzet.ba
4.	Mišljenje građana o budžetu lokalne uprave prikupljena putem online ankete	On line anketa distribuirana digitalnim putem

Transparentnost

Dokument budžeta za 2023. godinu dostupan je na internet stranici Opštine Teslić, na strani Odjeljenja za finansije. Opština Teslić ne posjeduje posebnu stranu na internet stranici sa budžetskim dokumentima. Budžet za građane za 2023. godinu Opštine Teslić je jednostavno dostupan na naslovnoj internet stranici opštine. Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta Opštine Teslić za 2021. godinu je dostupan putem strane Odjeljenja za finansije, dok Izvještaj za 2022. godinu nije postavljen. Šestomjesečni i godišnji izvještaji o izvršenju budžeta se mogu pronaći u materijalima za sjednice Skupštine na strani Skupštine opštine. Materijali sa sjednica Skupštine opštine na portalu e-Citizen nisu ažurirani. Opština Teslić redovno objavljuje pozive građanima i drugim zainteresovanim stranama za učešće u javnoj raspravi o nacrtu budžeta. Izvještaj i informacije o rezultatima konsultacija i učešća građana sa naglaskom na statusu pojedinih inicijativa nisu dostupni putem internet stranice. U oblasti javnih nabavki Opština Teslić na zvaničnoj internet stranici redovno objavljuje planove nabavki i pojedinačne odluke o izboru ponuđača.

Mehanizmi i učešće građana u procesu budžetiranja

Prema uvidima sa zvanične internet stranice Opština Teslić, pored organizovanja javne rasprave o nacrtu, redovno u procesu pripreme budžeta prikuplja informacije o potrebama građana putem elektronske javne rasprave, što je vidljivo na portalu e-Citizen. Takođe, putem internet stranice Opština redovno putem javnih poziva i uz propisane procedure i kriterije finansira rad i projekte neprofitnih organizacija (sport i udruženja). Opština Teslić kao i većina jedinica lokalne samouprave ne provodi praksu potpunog participativnog budžetiranja. Participativno budžetiranje je proces kojim građani mogu odrediti na šta će biti utrošen dio budžeta lokalne uprave. Primjena participativnog budžetiranja bi dodatno osnažila motivaciju i učešće građana u procesu budžetiranja.

Planiranje, usvajanje i implementacija budžeta kao i analiza sadržaja budžeta lokalne uprave putem portala www.budzet.ba za dvije prioritetne usluge

Shodno uvidima iz zvanične web stranice Opština Teslić je budžet za 2024. godinu usvojila 27.12.2023. godine. U 2023. godini Opština Teslić nije vršila rebalans budžeta.

Opština Teslić je u saradnji sa USAID LGAA projektom odabrala da radi na unapređenju dvije prioritetne usluge „Održavanje lokalnih puteva“ i „Izdavanje građevinskih dozvola“. Imajući to u vidu i podatke o budžetu Opštine Teslić prezentovane na portalu budzet.ba, SOG Teslić izdvaja sljedeće podatke koji se direktno ili posredno odnose na dvije prioritetne usluge:

	Plan za 2023. godinu	Plan za 2024. godinu	2024/2023
Prihodi	32.250.000,00 KM	33.850.000,00 KM	+4,96%
Opštinske administrativne takse	100.000,00 KM	100.000,00 KM	=
Rashodi	32.250.000,00 KM	33.850.000,00 KM	+4,96%
Održavanje cesta i puteva	650.000,00 KM	800.000,00 KM	+23,07%
Rad zimske službe	150.000,00 KM	100.000,00 KM	-33,33%

Podaci o izvršenju budžeta za 2023. godinu Opštine Teslić biće dostupni i uneseni u portal budzet.ba u drugom tromjesečju 2024. godine. Shodno tome, planirano je da Savjetodavni odbor građana Opštine Teslić okonča drugi krug monitoringa stanja upravljanja javnim finansijama na

lokalnom nivou sa fokusom na poređenje planskih podataka u odnosu na izvršenje budžeta za 2023. godinu, sredinom 2024. godine.

Budžetski proces – viđenje građana¹

Kao dio procesa monitoringa, Savjetodavni odbor građana Opštine Teslić je tokom januara 2024. godine proveo online anketu (<https://forms.office.com/r/XPCnG2Wrpp>) sa ciljem da se utvrdi percepcija građana o pitanjima pristupa, razumijevanja, informiranosti o budžetu uprave, kao i njihovog učešća u budžetskom procesu. Poziv za anketu objavljen je putem opštinske internet stranice, a pristiglo je 7 odgovora (5 muškaraca i 2 žene). Rezultati su sljedeći:

Pitanje	Da	Ne	Ne znam
Da li je Budžet vaše lokalne uprave jednostavno dostupan putem zvanične internet stranice uprave?	5	1	1
Da li razumijete sadržaj Budžeta vaše lokalne uprave?	5	1	1
U kojoj mjeri ste zadovoljni informisanjem vaše lokalne uprave o stanju prihoda i rashoda u lokalnom budžetu?	3,43		
Da li ste upoznati sa sadržajem Budžeta za građane koji objavljuje vaša lokalna uprava?	6	1	0
Smatrate li da je Budžet za građane dobar način da se informišete i uključite u proces izrade i praćenja izvršenja budžeta vaše lokalne uprave?	5	1	0
Smatrate li da učestvovanjem u javnoj raspravi građani mogu utjecati da se njihovi prijedlozi uvrste u budžet lokalne uprave?	4	2	1

Građani koji su se uključili u anketu su iznijeli i nekoliko prijedloga kako bi njihov angažman u budžetskom procesu bio bolji, kao npr. da je potrebno povećati svijest građana preko mjesnih zajednica čime bi se osigurao bolji uvid u probleme na terenu prilikom planiranja budžeta, provoditi intenzivniju komunikaciju sa građanima na ovi temu, te su ukazali na značaj uvažavanja komentara građana.

Preporuke

Shodno izloženom pregledu stanja upravljanja javnim finansijama u Opštini Teslić, SOG Teslić predlaže sljedeće:

- U pogledu sistemskog pristupa pitanjima transparentnosti, SOG Teslić ukazuje na Standarde proaktivne transparentnosti, koji promoviše Ured koordinatora za reformu javne uprave (Standardi – Ured koordinatora za reformu javne uprave parco.gov.ba).
- U saradnji sa USAID LGAA Opština Teslić je pripremila i promovisala Infografiku budžeta kao sredstvo za veću informisanost i promociju učešća građana u procesu budžetiranja. Poželjno je da se takva praksa nastavi i u narednim kalendarskim godinama.
- Intenzivnije korištenje zvanične internet stranice i društvenih mreža Opštine, portala e-Citizen, kao i direktnih kontakata sa građanima putem MZ u svrhu informisanja o javnim raspravama, te redovno plasiranje povratnih informacija građanima o rezultatima javne rasprave i iznesenim prijedlozima.

¹ Više detalja o rezultatima ankete i percepciji građana dostavljamo u prilogu izvještaja.

- Participativno budžetiranje je proces u okviru kojeg građani mogu odrediti na šta će biti potrošen dio budžeta lokalne uprave, uz prethodno jasno utvrđene kriterije. Primjena participativnog budžetiranja bi dodatno osnažila motivaciju i učešće građana u procesu budžetiranja. Više info o načinima primjene participativnog budžetiranja može se naći na [01Dodatak A5 web.pdf \(iom.int\)](#)